

ANTONIO GRAMSCI • Hapishaneden Mektuplar

ANTONIO GRAMSCI (1891-1937), İtalyan düşünür, siyasetçi ve sosyalist kuramcıdır. İtalyan Komünist Partisi'nin kurucularından olan Gramsci, hegemonya, sivil toplum, altyapı-üstyapı ilişkileri, toplumda aydınların işlevi gibi konularda Marksist literatüre katkılar sunmuştur. 1926'da milletvekilliği düşürülerek hapsedilmiş, ölümüne kadar cezaevinde kalmıştır. Cezaevindeyken yaptığı çalışmaların notları *Hapishane Defterleri* adıyla yayımlanmıştır. *Hapishaneden Mektuplar*, Gramsci'nin tutuklu kaldığı on bir yıl süre boyunca yazıp gönderebildiği mektupların tamamını içermektedir.

Lettere dal carcere

İletişim Yayınları 3537 • Politika Dizisi 253

ISBN-13: 978-975-05-3814-8

© 2025 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2025, İstanbul

EDITÖR Melike Işık Durmaz

DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Funda Dörtkaş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ANTONIO GRAMSCI

Hapishaneden Mektuplar

Lettere dal carcere

İTALYANCADAN ÇEVİRENLER

Cemal Erez - Meral Erez

KIVANÇ KOÇAK'IN ÖNSÖZÜYLE

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

AKLIN KÖTÜMSERLİĞİ, İRADENİN İYİMSERLİĞİ...

KIVANÇ KOÇAK

7

Antonio Gramsci'nin Yaşamöyküsü

29

1926

41

1927

63

1928

163

1929

233

1930

301

1931

365

1932

469

1933

583

1934

665

1935

669

1936

681

1937

711

1926

[1]

**Giulia Schucht'a
Giulia için,**

Roma, 20 Kasım 1926

Benim çok sevgili Julka'm,¹

Son mektuplarından birini anımsıyor musun? (En azından, senden aldığım ve okuduğum son mektuptu.) Her ikimizin de, çocuklarımızın büyüdüğünü birlikte görmeyi umabilecek kadar yeterince genç olduğumuzu yazmıştın bana. Bunu çok çok iyi anımsaman gerekiyor şimdi; bizi her an ciddi olarak düşünmen, beni düşünmen ve beni çocukların yaşamına katman gerekiyor. Senin her zamanki gibi güçlü ve yürekli olacağından kuşukum yok. Çocukların iyi büyümeleri ve tam anlamıyla sana layık olabilmeleri için, öncekinden daha da güçlü olmak zorunda kalacaksın. Bugünlerde çok ama çok düşündüm. Sizlerden kesinlikle epey uzun bir süre habersiz kalacağım için, gelecekteki yaşamınızı nasıl sürdüreceğinizi düşünmeye çalıştım ve geçmişi, orada gücün ve sonsuz güvenin kaynağını bularak, yeniden düşündüm. Güçlüyüm ve güçlü olacağım; seni çok seviyor ve yeniden görmek istiyorum ve küçük çocuklarımızı görmek istiyorum. Beni maddi sorun endişelendiriyor biraz: Senin kazancın her şeyi karşılayabilecek mi? Biraz yardım istemenin onurumuzu öyle pek zedelemeyeceğini düşünüyorum. Bana kulak verip, arkadaşlarıma başvurman konusunda seni ikna etmek isterdim. Olabilecek her kötü duruma karşı güvende oldu-

---

1 Giulia Schucht (1896-1980) Gramsci'nin eşi. 1926'da İtalya'yı terk ederek Rusya'ya, ailesinin yanına dönmüştür.

ğunu bilirsem daha rahat ve güçlü olurum. Gördüğün gibi, benim o ağırbaşlı babalık sorumluluklarım hâlâ acı çektiriyor bana.

Sevgilim benim, hiçbir biçimde seni huzursuz etmek istemezdim. Çok çok az uyuduğum için biraz yorgunum, bu yüzden de yazmak istediğim her şeyi dilediğim gibi yazamıyorum. Aşkımı ve güvenimi olanca gücüyle sana duyurmak istiyorum. Evdeki herkesi kucakla; seni ve çocukları en derin sevgimle sıkı sıkı kucaklarım.

Antonio

[2]

Giuseppina Marcias'a

Roma, 20 Kasım '26

Çok sevgili anneciğim,

Bugünlerde seni çok düşündüm. Bu yaşında ve yaşadığın bunca acılardan sonra, sana vermekte olduğum yeni acıları düşündüm. Her şeye karşın ben nasıl güçlüysem, senin de güçlü olman ve o engin aşkın ve iyiliğinin olanca sevgisiyle beni bağışlaman gerekiyor. Senin acı çekerken güçlü ve sabırlı olduğunu bilmek benim için de bir güç kaynağı olacak: Bunu iyi düşün ve sana göndereceğim adrese mektup yazdığında bunun güvencesini ver bana.

Rahat ve huzurluyum. Kafaca her şeye hazırlıkliydim. Beni bekleyen zorlukları fiziken de yenmeye ve dengeli kalmaya çalışacağım. Benim yapımı tanırsın ve bu yapının dibinde her zaman bir parça neşeli bir mizahın bulunduğunu bilirsin. Bu, benim yaşamama yardımcı olacak.

Bir oğlumun daha dünyaya geldiğini sana henüz yazmamıştım: Adı Giuliano. Bana onun gürbüz bir çocuk olduğunu ve iyi geliştiğini yazıyorlar. Buna karşılık, Delio bu son haftalarda, hafif biçimde de olsa, kızıla yakalandı ama şimdiki sağlık durumundan haberim yok. Tehlikeli dönemi atlattığını ve iyileşmekte olduğunu biliyorum. Torunların konusunda endişelenmemelisin. Anneleri çok güçlü ve çabalarıyla onları çok iyi yetiştirecek.

Çok sevgili anneciğim. Artık devam edecek gücüm yok. Başka mektuplar da yazdım, bir yığın şey düşündüm ve uykusuzluk beni bir parça yordu. Herkese şu güvencyi ver: Onlara benden utanç duymamaları ve bizim oraların dar görüşlü ve kırık dökük ahlâk anlayışının üstünde olmaları gerektiğini söyle. Carlo'ya özellikle şimdi sizleri düşünmek, ciddi ve çalışkan olmak görevinin kendisine düştüğünü söyle. Grazietta ve hele de Teresina,

bana yazdığın gibi eğer Teresina'nın bir oğlu daha olacaksa, güçlü ve sakin olmak zorundalar. Gene aynı şekilde babamın da güçlü olması gerekiyor. Sizler, tüm sevdiklerim, özellikle şu an size karşı gerektiği ve hak ettiğiniz gibi her zaman şefkatli ve iyi olamadığımı düşündükçe yüreğim kan ağlıyor. Beni her zaman aynı duygularla sevin ve hatırlayın.

Hepinizi öpüyorum ve seni sevgili anneciğim, seni sonsuz öpücüklerle kucaklıyorum.

Nino

Not. Paolo'yu da kucaklıyorum. Sevgili Teresina'sını hep sevsin ve onunla hep iyi geçinsin.

Ve Edmea'yla Franco'yu da öpüyorum.²

[3]

Clara Passarge'ye

[Roma, 20 Kasım 1926]

Saygıdeğer hanımefendi,³

Her şeyden önce, size verdiğim, aslında kira sözleşmesinde yer almayan rahatsızlık ve sıkıntılardan dolayı af dilemek istiyorum. Ben yeterince iyiyim, sakin ve rahatım. Eğer bir-iki kat çamaşır hazırlayabilir ve onları benim için almaya geldiğinde Marietta Bucciarelli adındaki güvenilir hanıma verirseniz, size minnettar kalacağım: Size adresini yollayamıyorum çünkü unuttum.

Mümkünse, şu kitapları istiyorum:

- 1) Giriş kapısının yanındaki rafta bulunan Almanca dilbilgisi kitabı;
- 2) Yatağın karşısındaki dolapta bulunan Bertoni ve Bartoli'nin *Breviario di linguistica* kitabı [Dilbilim Elkitabı];
- 3) Bana fiyatı ucuz olanından bir *İlahi Komedya* yollarsanız çok ama çok minnettar kalacağım size, çünkü kendi kitabımı birine ödünç vermiştim.

Eğer kitaplar ciltliyse, sayfaların ayrılmamasına dikkat ederek, kapak kartonlarını koparmak gerekir.

2 Paolo Paulescu, Gramsci'nin kız kardeşi Teresina'nın kocasıdır. Ağabeyi Gennaro'nun kızı Edmea ve Teresina'nın oğlu Franco, Gramsci'nin yeğenleridir.

3 Alman asıllı Passarge ailesinin dostu olan Gramsci'nin, Bayan Passarge'ye yolladığı bu mektup Özel Mahkeme'nin emriyle, dava dosyasına eklenmek üzere polis tarafından el konulması nedeniyle yerine ulaşmamıştır. Gramsci, o yıllarda Passarge'lere ait bir evde kiracı olarak kalıyordu. Gramsci, 8 Kasım 1926 gecesi saat 22:30'da bu evde tutuklandı.

Kızıl hastalığına yakalanan oğlumun durumunu öğrenmek istedim. Belki Marietta bir şeyler biliyordur.

Eğer burada kalma sürem çok uzarsa, odayı boş sayıp dilediğiniz gibi kullanmalısınız diye düşünüyorum.

Kitapları sandığa yerleştirip günlük gazeteleri atabilirsiniz.

Sizden tekrar af diliyorum sevgili hanımefendi ve gösterdiğiniz nezaketin büyüklüğü karşısında daha da artan, büyük üzüntülerimi bildiriyorum.

Eşiniz Giorgio Beyefendi'ye ve kızınız hanımefendiye de selamlarımı yolluyorum; en içten saygılarımla...

Antonio Gramsci

[4]

Clara Passarge'ye

Palermo, 30 Kasım [1926]

Pek saygıdeğer hanımefendi,

3 günden beri Palermo'dayım (hapishanede).

25 Kasım sabahı Roma'dan ayrılıp, birkaç gün kaldığım ve böceklerin beni yiyip bitirdiği Napoli'ye doğru yola çıktım. Birkaç gün sonra, sürgün yerim olarak belirledikleri Ustica Adası'na⁴ hareket edeceğim. Yolculuk süresince evin anahtarlarını yollayamadım. Ustica'ya varır varmaz, hemen anahtarlarınızı gönderecek, kesin adresi ve edinebileceğim ve bana gerekebilecek şeyleri gönderebilmenizi ya da göndertebilmenizi sağlayacak bilgileri size yollayacağım. Sağlığım oldukça iyi: Yalnız bir parça yorgunum. Maria size geldiğinde, durumumu ona bildirin ve beni hâlâ hatırlayan tüm akrabalarıma ve arkadaşlarıma selamlarımı iletmesini söyleyin. Giorgio Beyefendi'ye ve kızınız hanımefendiye sevgi dolu selamlarımı gönderiyorum.

Saygılarımla.

A. Gramsci

---

4 Ustica, Sicilya Adası'nın kuzeyinde yer alan küçük bir adadır. Faşist dönemde siyasi sürgün yeri olarak kullanılmıştır.

Ustica, 9.XII.926

Çok sevgili Tatiana,⁵

Ayın 7'sinde Ustica'ya vardım ve ayın 3'ünde yazdığın mektubu, 8 Aralık'ta aldım. Çeşitli anılar ve duygular zihnimde yavaş yavaş oturduğunda ve dinlenip, yorgunluğum ve uykusuzluğum geçince, yolculuğumun tüm izlenimlerini bir başka mektupta anlatacağım sana. Yolculuk, yaşanan özel durumlar dışında (bileklerinde prangayla ve seni yol arkadaşımın bileklerine bağlayan bir zincire bağlı olarak, saatlerce, posta treniyle ve küçük bir vapurla yol katetmenin sağlam bir adam için bile pek kolay olmayacağını tahmin edebilirsin), Shakespeare sahnelerini andırından tut da, gülünç olanına kadar çeşitli bakımlardan çok çok ilginç ve renkli geçti: Örneğin Napoli'den geçerken, akla hayale gelmez zoolojik örnekler bakımından son derece zengin, uçsuz bucaksız büyük bir salondaki bir gece sahnesini yeniden canlandırmayı başarabilecek miyim bilmem; bunu ancak *Hamlet*'deki mezarçı sahnesi karşılayabilir sanırım. Yolculuğun en zor bölümü Palermo'dan Ustica'ya geçiş oldu: Dört kez adaya geçme girişiminde bulduk, üçünde Palermo limanına geri dönmek zorunda kaldık, çünkü küçük vapur fırtınaya direnemiyordu. Bununla beraber, bu ay içinde kilo aldım, biliyor musun? Kendimi böylesine iyi hissetmeme ve bu denli iştahlı olmama kendim bile şaşırdım: Dinlendikten ve uykumu yeterince aldıktan sonra, 15 gün içinde migren ağrılarımın tüm izlerini üstümden tamamen atacağımı ve küçücük yaşamımın yepyeni bir dönemine başlayacağımı sanıyorum.

Ustica hakkındaki izlenimlerim her bakımdan mükemmel. Ada 8 kilometrekare büyüklüğünde ve aşağı yukarı 1.300 kişilik bir nüfusu var, bunlardan 600'ü adi suçlular, yani birçok kez aynı suçtan tutuklanan suçlular. Adalılar son derece nazik insanlar. Henüz hiçbirimiz bir yere yerleştirilmedik: İki gece, büyük bir odada, öteki arkadaşlarla beraber uyudum. Şimdilik bir otel odasında ve belki yarın ya da öbür gün bizim için hazırlanmakta oldukları küçük bir eve çıkacağım. Herkes tarafından büyük bir saygı gördük.

Yaşamlarını sana öyle birkaç çizgiyle anlatamayacağım adi suçlulardan kesin olarak ayrılmış durumdayız. Kipling'in Fransızcaya çevrilen *Luomo che vole essere Re* (*Kral Olmak İsteyen Adam*) kitabının, *Una strana cavalcata* (*Garip Bir At Gezintisi*) adlı öyküsünü hatırlarsın. Bu öyküyü öylesine yaşı-

5 Tatiana Schucht (1887-1943) Gramsci'nin baldızıdır. İtalya'da doğa bilimleri öğrenimi görmüş, daha sonra Tıp Fakültesi'ne devam etmiştir.

yormuş gibi oldum ki, birdenbire o öykü geldi aklıma. Şimdilik 15 arkadaşız. Yaşamımız son derece sakin: Çok hoş manzaraları ve hayranlık veren deniz, gündeğümü ve günbatımı görüntüleri eşliğinde, aşağı yukarı 9-10 kilometrelik, oldukça uzun yürüyüşler yapmaya elverişli olan adayı keşfetmekle oyalanıyoruz. İki günde bir mektup, gazete ve aralarında karşılaşmaktan büyük sevinç duyduğum, Ortensia'nın kocasının⁶ da bulunduğu yeni arkadaşlar getiren vapur uğruyor. Ustica, sana yollayacağım kartpostalda görüldüğünden çok daha sevimli. Kuzey Afrika Müslüman kentlerini andıran, pitoresk, son derece renkli bir kasaba. Hapishaneden hapishaneye nakillerle geçen bu bir aydan, ama özellikle de Regina Coeli'de⁷ çok sıkı tecrit altında geçen 16 günden sonra, kasabanın ve adanın bir köşesinden ötekine dolaşmaktan ve deniz havasını ciğerlerime çekmekten ne kadar sevinç duyduğumu tahmin edemezsin. Çakıl taşlarını uzağa fırlatmada Ustica şampiyonu olmayı düşünüyorum, çünkü daha şimdiden tüm arkadaşları yendim.

Sana biraz saçma sapan şeyler yazıyorum, artık aklıma ne gelirse, çünkü hâlâ biraz yorgunum. Çok sevgili Tatiana, Regina Coeli'de bana gelen ilk kahve kavanozunun üstünde senin el yazını gördüğüm ve Marietta'nın adını okuduğum zamanki heyecanımı tahmin edemezsin; tam bir çocuğa dönmüştüm. Biliyor musun, şu sıralar hapishane kurallarına göre mektuplarımda okunmuş olacağını kesinlikle bildiğim için bir çeşit utangaçlık geldi üstüme. Bazı duyguları yazmaya cesaret edemiyor ve duruma uygun davranmak için duygularımı gemlemeye çabalayınca da kilisedeki kutsal eşya bekçisini taklit ediyormuşum gibi geliyor bana. Bu yüzden, ancak bana sorduklarımla ilgili olarak, sana R.C.'de kaldığım günler üstüne birkaç haberi yazmakla yetineceğim. Bana son derece yararlı olan yün ceket ve aynı şekilde çorapları vb. aldım. Bunlar olmasa soğuktan donardım herhalde, çünkü ince bir pardösüyle yola çıkmıştım ve Palermo-Ustica yolculuğuna girişmek için sabahın çok erken bir saatinde aşağıya indiğim zaman dondurucu bir soğuk vardı. Tüm eşyalarımı torbaya (mükemmel bir biçimde işimi gören torbaya) koymak zorunda kaldığım ve kırılacaklarından emin olduğum için, Roma'da bırakmaktan üzüntü duyduğum küçük çay tabaklarını aldım. Yasakladıkları için, ne Cirio şişesini ne çikolatayı, ne de pandispanyayı alabildim: Listede belirttiklerini gördüm ama "geçemez" uyarısıyla; aynı şekilde kahve fincanımı da alamadım ama ekmek hamurundan bir ayak üstüne güzelce yerleştirilmiş yumurta kabuklarından kendime yarım düzinelik bir fincan takımı yaptım. Yemeklerin neredeyse her zaman soğuk olmasından endişe duyduğunu gördüm. Endişeye gerek yok çünkü ilk gün-

6 Ortensia, komünist milletvekili Amadeo Bordiga'nın eşidir.

7 Roma'da ünlü bir hapishanedir.

lerden sonra hep lokantada yediğimin en az iki katını yedim ve en ufak bir rahatsızlık bile duymadım, oysa bütün arkadaşlarımla hastalandıklarını ve müshil ilacı almak durumunda kaldıklarını öğrendim. Sandığımdan çok daha güçlü olduğuma inanmaya başlıyorum, çünkü herkesten farklı olarak, bunu basit bir yorgunlukla atlattım. Bizim hücrenin ışıklarını kestikleri bir akşam birkaç saat süren sıkıntının dışında, keyfimin hep yerinde olduğuna kesinlikle inan; beni her sahnenin komik ve karikatürel yanını yakalamaya götüren haylaz özelliğim içimde her zaman uyanıktı ve her şeye karşın neşeli kalmamı sağladı. Sürekli okudum, daha doğrusu neredeyse çoğunlukla resimli dergileri ve spor gazetelerini okudum ve kendime yeniden bir kitaplık yapmaya koyuldum. Burada kendime şöyle bir program saptadım: 1) Hep sağlıklı kalmak için kendime iyi bakmak; 2) Metotlu ve kesintisiz olarak Almanca ve Rusça dillerini öğrenmek; 3) Ekonomi ve tarih çalışması yapmak. Kendi aramızda sistemli jimnastik yapacağız vb. vb. Bu ilk günlerde sistem oturuşuncaya dek sana görev yüklemem gerekiyor. Bir yolculuk çantası, ancak kilidi ya da asma kilidi sağlam olan bir yolculuk çantası istiyorum: Adalarda ya da anakaraya doğru yeni bir yer değiştirme düşünüldüğü varsayıldığında, tüm valiz ya da sandıklardan çok daha kullanışlı olacak. Aynı şekilde, bıçakları değişebilen sağlam bir tıraş makinesi, tırnak kesmek için küçük bir makas ve törpü vb. gibi, her zaman işe yarayan ve burada satılmayan ufak tefek böyle bir yığın şeye gereksinimim olacak. Sert rüzgârların diş etlerimi şişirmesi durumuna karşı birkaç tüp aspirin isterim. Giysi, palto ve kalan çamaşırlar konusunu senin iyi bir biçimde halledeceğine inanıyorum. Eğer yapabilirsen, bana bir Almanca dilbilgisi kitabıyla bir Rusça dilbilgisi kitabı yolla hemen; Almanca-İtalyanca ve İtalyanca-Almanca sözlük ve birkaç kitap (*Max ve Moritz*'i – ve eğer kitaplar arasında bulabilirsen Vossler'in *La Storia della letteratura italiana*'sı [İtalyan Edebiyatı Tarihi]. Sanırım adı *Storia politica del secolo XIX* [XIX. Yüzyıl Politika Tarihi] olan, İtalyan birliği dönemi üstüne makalelerin ve çalışmaların o koca cildini ve R. Ciasca'nın, adı *La formazione del programma dell'unità nazionale* [Milli Birlik Programının Oluşumu] ya da buna benzer bir şey olan kitabını da yolla. Bunun dışında sen kendin de bakar ve istediğin gibi karar verirsin. Giulia'ya bu seferlik sen yaz. Az önce sana söylediğim utanççılık duygusunu bir türlü yenemiyorum. Delio ve Giuliano hakkında iyi haberler almak beni çok mutlu etti; fotoğrafları bekliyorum. Gördüğün gibi, kullandığın adres mükemmel: Burada posta basit bir biçimde çalışıyor, postaneye gelen bir şey olup olmadığını sormak için gişeye gidiyorum ve Ustica'da bir tek posta dairesi var. Gönderdiğim telgraflara gelince, Roma'dan yola çıkacağımı bildiren telgrafın sana çok geç ulaşacağını neredeyse adım gibi biliyordum ama telgrafları alan kişilerin gece saat 11'e kadar gelebilme-

lerinin mümkün olduğunu bilmelerinin, bir görüşme yapmak için yararlı olabileceğini göz ardı etmek istemedim. Yola çıkan 5 kişiden, sürekli benimle yolculuk yapan Molinelli'yi, saat tam 11'de karısı ziyaret etti yalnızca. Ötekilere hiç kimse gelmedi.

Çok sevgili Tatiana, şimdiye kadar sana mektup yazmadıysam, bir an bile unutulduğunu ve seni düşünmediğimi sanma. Kullandığın ifade çok yerinde: Çünkü senden aldığım ve onlarda sevgili ellerinin belirgin izlerini gördüğüm her şey, bir selamdan daha anlamlıydı, aynı zamanda sevgi dolu bir okşayıştı. Marietta'nın adresini bilmek isterdim; belki Nilde'ye⁸ de yazarım. Ne dersin? Beni hatırlar mı ve bir merhaba dememden hoşlanır mı acaba? Mektup yazmak ve mektup almak, yaşamımın en yoğun anları haline geldi benim için.

Çok sevgili Tania, sana biraz karmakarışık bir mektup yazdım. Bugün ayın 10'u, sanırım vapur bugün gelemeyecek, çünkü yatağın ve yastıkların alışkın olmadığım yumuşaklığına rağmen beni bir türlü uyutmayan çok şiddetli bir rüzgâr esti durdu bütün gece. Islık çalarak ve son derece pitoresk ama bir o kadar da rahatsız edici borazan sesleriyle, balkonun, pencerenin ve kapıların ne kadar aralığı varsa hepsinden içeriye dalan bir rüzgâr. Giulia'ya yaz ve ona her bakımdan gerçekten iyi olduğumu ve üstelik kararnamenin belirlediği kadar uzun sürmeyeceğini sandığım buradaki ikametimin, gövdemdeki tüm eski hastalıkları söküp atacağını söyle. Belki de zorunlu bir dinlenme dönemi benim için gerçekten gerekliydi.

Seni sevgiyle kucaklıyorum çok sevgili Tania, böylece seninle tüm sevdiğilerimi kucaklıyorum.

Antonio

Nilde kendisine yazmamdan hoşlanacaksa, adresini gönder bana.

---

8 Neonilde Perilli, Tatiana ve Giulia'nın kızkardeşi Eugenia Schucht'un Roma Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki çalışma arkadaşıdır.